

„Bog se nas usmili!“ je rekla nato mati proseče, kakor v molitvi. „Nikar nas ne zapusti v tej bedi in revščini, ozri se milostno na revčke!“

In res se je Bog usmilil. Kako, za to bodo vedeli gospod župnik in še nekateri drugi usmiljeni ljudje. Za tužnim tepežnim dnevom so prišli lepši dnevi.

Njena sreča . . .

Zatulila je burja okrog oglov, in iz stare železne peči se je pokadilo. Vsa soba je bila že v dimu, da se je komaj videlo od peči do okna. Zunaj je snežilo kot za stavo. Starka, ki je sedela pri železni peči in si grela premrle ude, ni še pomnila kaj takega, odkar je ugasnila njena sreča . . . In tega je bilo že dolgo.

Imela je stara Maruša v svoji mladosti moža, skrbnega in delavnega, da je bilo malo takih. Hodil je v tovarno, kjer so lili steklo. Težko delo je bilo to; neznosna vročina poleti in pozimi. Sredi velike dvorane so stale v dolgi vrsti zidane peči in v njih je gorelo dannadan. Pri eni teh peči je preživel Jakob polovico svoje mladosti. Enakomerno je vtikal železno, po dolgosti preluknjano palico v raztopljeno snov, da se je nabrala na koncu palice kepa raztopnine. Potem je pihal skozi palico, in mehka, žareča snov je dobila obliko mehurja, ker jo je vpihani zrak raztegnil, kakor raztegne sapa mehur, če jo pihamo vanj. Zraven peči so bili modeli, ki so dali žareči, znotraj otlji kepi obliko, bodisi steklenice ali cevi . . .

Žalostno je bilo gledati te obraze pri delu. Nekateri starčki, ki so pustili svoje življenje in zdravje v tovarni, so imeli strašna lica. Od vednega napihavanja se jim je lice raztegnilo, in oči so bile globoke, velike in žareče, podobne gorečemu oglju, ki se je zajedlo v mehko zemljo.

A dasiravno je bilo delo v tej tovarni skoro nečloveško, je bil Jakob vendarle vedno vesel. »I v bedi klije sreča poštenjaku,« je rekel slaven mož. In poštenjak je bil Jakob od nog do glave.

Priča temu samo en dogodek. Delavci v tovarni so imeli sicer stroge nadzornike, a delali so včasih lahko, kar so hoteli. Nadzorniki so bili brezvestni ljudje. Največkrat so se zbrali v kakem kotičku, da jih delavci niso videli in oni ne njih. Pravili so, kako so igrali in se kratkočasili. V tem so bili delavci brez nadzorstva, in nekateri so kar popuščali delo. A ti še niso bili najhujši. Kdo bi jim tudi zameril, če so se malo oddehnili, saj so potem morali zopet hiteti, ko so prišli nadzorniki! — Hujši so bili oni, ki so hoteli ta čas porabiti v nepošteno namene. Nekateri so skrivaj vtaknili par steklenic v žep in jih zvečer nesli domov. Bilo jih je nekaj, ki so jih potem prodajali tuintam.

Jakob je to opazil, a v začetku ni hotel nič reči. To se je pa ponavljalo, in postalo mu je hudo. Sicer malenkostna stvar — a Jakoba je silno pekla. Zato je povedal nekoč zbranim delavcem odkrito svoje mnenje. Rekel je: »Ker že ravno govorimo o svojem težavnem delu

naj omenim še nekaj. Ni težjega dela kot je tatvina, kajti ona oteži poštenemu človeku dušo, ki je vendar več vredna kot telo, ki je morda samo še danes pri svojem opraviilu, a jutri že zamre na veke. Zaradi tega ni lepo in pošteno, da si hočejo nekateri z malimi tatvinami olajšati bedo. S tem, s tatvino namreč, postane beda lahko še večja, že tukaj na zemlji. Kdor se čuti kaj prizadetega, naj si vzame to k srcu, da ne bo hujšega. Boljši pošten berač kot nepošten bogatin. Ne maram vam pridigovati, kar sem pa povedal, mi je narekovala vest.«

Delavci so bili osupli. Večina je pritrdila Jakobu; nekateri so pa molčali in se skrivaj posmehovali.

Od tedaj je bilo malo bolje. Vendar so nekateri še ostali pri svojem nepoštenem delu. A kmalu jih je zasačila roka pravice. Delali so sicer še bolj skrivno kot prej, kajti bali so se tudi svojih poštenih sodelavcev, tovarišev trpljenja in bede...

Nekoč pa je bilo po delu ukazano vsem, naj gredo k ravnatelju. Na hodniku njegovih sob je bila preiskava, in takrat so dobili nekaj tatičev s steklenicami v žepih. Odpuščeni so bili vsi, ki so se izkazali, da jim je poštenje postranska zadeva. — Jakoba pa so od tedaj še bolj spoštovali ostali delavci.

Največje veselje Jakobovo je bilo doma pri svoji ne ravno obilni družini. Z Marušo sta imela edinega sinčka Andrejčka. Bil je razumen deček, in oče je imel skrivne želje, ki si jih skoro ni upal razodeti celo svoji ženi. Zdele so se mu previsoke. Mislil ga je izštudirati, da bi se sinu kdaj bolje godilo kot očetu. Nekoč je razodel to tudi Maruši. Kako sta bila oba vesela, ko so se srečale njune želje. Tudi ona je vedno na to mislila.

Deček je šel v šolo in se je prav pridno učil. Jakob je bil ponosen nanj kot na svojo čast. Dovršil je deček ljudsko šolo in je vstopil v gimnazijo. Takoj prvo leto je Andrejček tako napredoval, da je lahko pomagal očetu. Bil je najboljši učenec in je dobil pri bogatem meščanu službo domačega učitelja. Učil je njegovega sina, svojega sošolca. Kako je bil deček vesel, ko je sedel z bogatim sošolcem za isto mizo! Nekako ponosen je bil, ker mu je Bog dal toliko razuma. To je opazil tudi Andrejčkov oče, ki mu je o priliki pojasnil, da to ni pravi ponos, ker si razuma ni človek pridobil sam. Le na to je lahko človek ponosen, kar si sam pridobi...

Andrejček se je skoro preveč trudil s svojim »učencem«. Bil je uro za uro pri njem, da je znal za drugi dan, če ju je tudi prehitela trda noč. Bogati meščan je pa tudi poplačal dečkov trud, videč svojega sina, kako je napredoval od dne do dne.

Tako je minilo eno leto na vse strani najbolje. Prišlo je drugo, in ponavljalo se isto. Jakobov sin je učil naprej, prinašal skrbno vsak mesec očetu prisluženi denar, in sreča je vladala tu in tam...

Prišla pa je zima. Nekega dne se je Andrejček prehladil in je legel v posteljo. Zgrabila ga je pljučnica. Oče in mati sta skrbela zanj bolj

kot zase, a bilo je vse zastoj. Prišlo je kot iznenada: Andrejček je umrl... Z njim pa je dogorela tudi sveča sreče dobrih roditeljev. Ostala jima je tolažba, da ga najdeta in vidita, kjer cvete večna sreča.

Jakob je hodil še dalje v tovarno in je voljno prenašal bridkosti svojega stanu. Saj je videl blizu svoje odrešenje. Živel je še dolgo in postal na starost vesel in zadovoljen. Umirajoč je še hvalil Boga za bridkosti, ki mu jih je pošiljal — njemu samemu v korist...

Maruša je ostala z leti sama. Dočakala je nenavadno starost in še sedaj ne misli umreti. Včasih pravi, da je smrt najbrž pozabila nanjo, ker ima drugje dosti žetev in ima skoro rajša mlade kosti kot stare...

A tudi njej se steče ura — morda kmalu. Včasih mi toži, da jo še pri ognju zebe. »Saj je že vse slabejše na svetu«, pravi, »še ogenj ne greje več tako kot je včasih.« A to govori le bolj v šali, ne da bi tožila. Vesela je še vedno, saj ima za seboj gladko in lepo pot življenja, ki jo gotovo dovede do njene sreče...

Slavko Slavič.

Listje in cvetje

Nove knjige in listi.

Petra Bohinjca izbrani spisi. I. zvezek: Drobnice. Kranj 1913. — Cena broš. 1 K. — Knjižica je priporočila vredna. Podaje nam na 98 straneh šest povesti. Štiri, posebno prikupne, so ponatisnjene iz „Vrtca“. Na novo priobčena, najdaljša, „Češka knežna“, je nekoliko bolj zapletena in ne dovolj lahkotna za nežno deco; a je skrbno izdelana za bolj odraslo mladino. (Večkrat ponavljani nena- vadni izrek „Nezdravja mi“ bi moral imeti kako pojasnilo v opombici.)

Modrost v pregovorih domačih in tujih.

Dan.

Reki: Pri belem dnevu nič videti. — Po- dnevi iskati meseca in ponoči solnca. — Po- dnevi gledati na zvezde.

Pa vsak dan jerebice! (*Tako se čudi, kdor je naveličan vsega dobrega.*) — Praznuje vsak dan svoj rojstni dan (god). — Pri njem je vsak dan semenj. — Rad bi imel samo rdeče dneve v pratiki. — Rad bi imel, da bi bila vsak dan nedelja in bi bilo pijančevanje — rokodelstvo.

Dober dan, kje je moja žlica? (*Človeku, kateremu je jesti in piti prva in zadnja reč.*)

Tak dan bi moral biti rdeče naslikan v pratiki. (*Prijetno in imenitno!*)

Za tako reč je najkrajši dan zadosti dolg. (*Neprijetno, malo vredno.*)

Dan mu je prej v hiši nego kruh. — Šest dni stradati, sedmi dan se postiti.

Včerajsnji dan iskati.

Dan iskati s svetilko.

V plaščku nosi dan okrog. (*Od dolgega časa ne vé, kaj bi počel.*)

Dnevu bi rad oko izžgal. (*Če zjutraj predolgo luč gori.*) — Dan prižiga.

Dan je treba prijeti pri korenini. (*Dobro začetí, pa vrlo izkoristiti.*)

Dan in noč nima miru. — Delati (ukvar- jati se s čim) podnevi in ponoči.

Ves dan je na nogah kot medved-plesalec.

Saj je več dni! (*Nikar ne hiti tako.*)

Dela iz dneva noč in iz noči dan. (*Ni- ma reda.*)

Ni bil rojen srečnega dne.

Samo sedem dni v tednu nori.

Dan je kratek, govori hitro! — Tri dni bi govoril o držaju žlice. (*Če kdo vse pre- dolgo govori.*)

Dober dan pa srečno pot voščiti komu. (*Na kratko in mrzlo ga odpraviti.*)

In če bi moral osem dni z mačko skupaj jesti. (*Če kdo hoče na vsak način doseči, kar si je v glavo vtépel.*)

No, zdaj se dani! (*Če kdo slednjč raz- ume težko razlago.*)

Na dan kaj spraviti.

Obetati si zlate dni.

Kot noč in dan! (*Razloček.*)